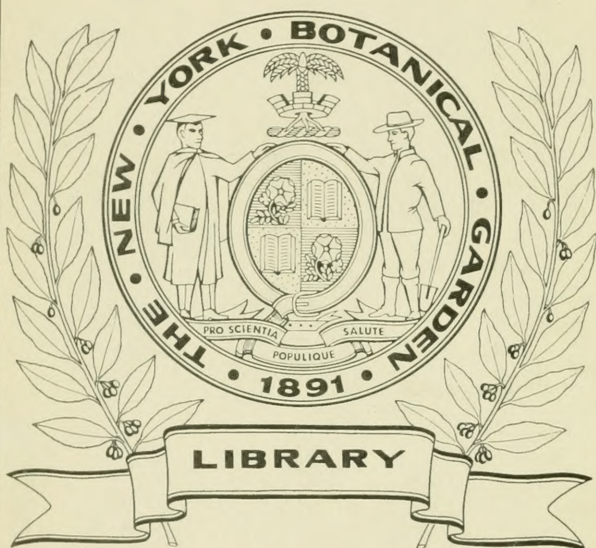
Kümmerle J Béla és Nyárády
E Gyula

Adatok a magyar-horvát tenger-
part, Dalmáczia ésIsztria
flórájához

THE NEW YORK • BOTANICAL GARDEN
PRO SCIENTIA
POPULIQUE
SALUTE
1891
LIBRARY

Különlenyomat a „Növénytani Közlemények“ 1908. évi 2. füzetéből.

Sonderabdruck

aus dem „Beiblatt zu den Növénytani Közlemények“ 1908, Heft 2.

Kümmerle J. Béla és Nyárády E. Gyula:

Adatok a magyar-horvát tengerpart, Dalmáczia és Isztria flórájához.

Additamenta ad Floram Litoralis Hungarico-Croatici, Dalmatici et Istriaci.

Budapest

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája

1908.

Különlenyomat a „Növénytani Közlemények“ 1908. évi 2. füzetéből.

Sonderabdruck
aus dem „Beiblatt zu den Növénytani Közlemények“ 1908, Heft 2.

Kümmerle J. Béla és Nyárády E. Gyula:

Adatok a magyar-horvát tenger-part, Dalmáczia és Isztria flórájához.

Additamenta ad Floram Litoralis Hungarico-Croatici, Dalmatici et Istriaci.

Budapest
Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája
1908.

Kümmerle J. Béla és Nyárády E. Gyula: Adatok a magyar-horvát tengerpart, Dalmáczia és Isztria flórájához.

(Additamenta ad Floram Litoralis Hungarico-Croatici, Dalmatici et Istriaci.) [1]

Az 1906. év szépen bontakozó tavaszán lerándultunk az Adriához, hogy ott a tengerpartokon a flóra legelső tavaszi hírnökeit tanulmányozhassuk. Míg április 10-én a Magas Tátra alján a rideg télutó lehangolta a már friss flóra felserdülésről álmodozó botanikust, addig pár nappal később virágzó pálmák és babérligetek felemelő pompái s más formácziók tarka virág-szőnyegei leptek meg bennünket. Úgy van! A midőn még Portoré fölött nagy óvatossággal ereszkedett vonatunk Fiume felé, *Ajugá*-k és *Lamium*-ok színes seregei s *Coronilla* cserjék bő virág-

[1] Előterjesztette Kümmerle J. Béla a szakosztálynak 1907. deczember 11-ikén tartott ülésén.

zása sejteték velünk a fejlődő flóra jókora előrehaladtát. Az idő gyönyörű, s a tenger csendes volt. Fiuméból egyenesen Cirkvenicába hajóztunk, a hol a Drvenik Kokan[1]-patak völgyét a Bodánvárrom melletti kanyarulatáig s innen észak-keletre Marusici község felé eső területet kutattuk. A sok *Coronilla* cserje sárga szint kölcsönzött a hegyoldalaknak s lent az út mentén *Ostrya carpinifolia* készült befejezni virágzását. A tavasz érdekességét itt főkép a *Prunus Mahaleb*, *Hesperis glutinosa*, *Aethionema saxatile*, a *Juniperus Oxycedrus* a paraszita *Arceuthobium Oxycedri*-vel és a *Trifolium subterraneum* teszik. A Bodán-várrom környékén felleljük a *Helichrysum italicum*-ot, a *Cynoglossum Columnae*-val s tovább gyepesebb lejtőkön *Muscari Kerneri*, *Symphytum tuberosum*, *Ophioglossum vulgatum* és *Primula Columnae* a feltünőbb növények. Cirkvenicáról Jablanácra hajóztunk, honnan csolnakkal Arbe-sziget legdélibb partjait kerestük fel. Itt különösen fejlett vegetácziót találtunk. Már messziről feltűnt a másfél méter magas *Asphodelus ramosus*, majd az *Avena barbata*, a sok *Sonchus tenerrimus* és *Reichardia picroides*. Megtaláljuk itt a ritkább *Crepis bulbosa*-t töméntelen *Muscari comosum* β *nephrocarpon* társaságában. A sziget e részét kecskenyáj legelte, körülrágva mindenütt az éppen nyíló pelyhes termésű *Crataegus transalpina*-t, valamint a mediterran *Cytisus spinescens* fiatal hajtásait. A szúrós cserjék alján félénken meghúzódó *Cyclamen repandum*-ot tapossa s rongálja a legelésző állat. *Parietaria judaica*, *Vincetoxicum fuscatum*, a keskenylevelű *Silene venosa*, meg az apró *Valantia muralis, Alyssum sinuatum, Linaria simplex* és az érdekes *Coronilla scorpioides* között tovább haladva, megpillantjuk a tengerparton csoportokban nyíló szép *Asphodeline lutea*-t. Bennebb a sziget belseje felé mindenütt csak *kulturás* sivatagot[2] látunk, a hol a szőlőmunkások a venyigék felkötésével foglalkoznak. Megrakodva növénykincseinkkel igyekeztünk vissza csolnakon Jablanácra éjjelezni. De ugyancsak, meglepett a hír, mely szerint arbei növényeinket az ottan megtelepedett Phylloxera elleni védekezés ürügye alatt el fogják kobozni. Sikerült megmentenünk őket. Másnap korán, hajó-várás közben megtaláljuk a jablanáci várhegyen is a *Cytisus spinescens*-t. Jablanácról Cirkvenicára érkezve, legott az átellenben fekvő Sillo-telepre, tehát már Veglia-szigetre eveztünk. Dobrigno-öböl érintésével és Jezero mellett elhaladva, nehéz küzdelmek árán a sok tövises bozót között végre sötétben Castelmuschióba értünk. Sillo fölött gyakori a *Helleborus istriacus*, a melyből a legtöbb példány befejezte már virágzását. Jezero közelébe érve virágos réteket találtunk, melyeken javában virágzott az *Anthoxanthum odoratum*, *Poa annua*, a *Luzula Forsteri*, *Lithospermum purpureo coeruleum*,

[1] Az elnevezéseket a cs. és k. katonai földrajzi intézet speczialis térképéről vettük. Lásd Zon. 25. Col. XI. és Zon. 27. Col. XII.

[2] Ezen kifejezés alatt botanikusra nézve meddő területeket értünk.

Anemone nemorosa, *Ornithogalum refractum*, *Muscari Kerneri*, *Euphorbia epithymoides*, több *Carex* stb. A cserjés helyeket különösen Castelmuschio közelében teljesen ellepte a *Cyclamen repandum*-ok tengere. Miként pl. a Magas Tátra alján a magyar-sáfrány, avagy Erdély számos erdejében a *Scilla bifolia* és az *Erythronium*, úgy itt e tájon domináló s alakító eleme a tavaszi formácziónak a *Cyclamen*.

Castelmuschio körüli sziklákon és lejtőkön számos szép növényt találunk, így a *Polypodium serratum*, *Linaria Cymbalaria*, *Scrophularia peregrina*, *Parietaria judaica*, *Vicia hybrida*. *Alliaria alliacea*, *Lamium maculatum*, *Rhagadiolus edulis*, *Euphorbia Wulfenii* és *peploides*, *Arabis Turrita* stb. a gyakoriak.

Elhagyva Veglia-szigetét, botanizálásra szánt utunk utolsó részéhez értünk. Fiume és Abbazia közötti terület ez, a hol a *Cyclamen repandum* épp olyan közönséges, mint Veglián. Közéjük vegyül itt-ott nyíltabb helyeken az *Argyrolobium Linnaeanum* és a *Cytisus hirsutus*. Elszórva *Polygala nicaeensis*, *Viola adriatica* terméses példányai, *Orobus versicolor* és *Iris illyrica* található; annál gyakrabban azonban a *Diplotaxis muralis* az országút mentében, továbbá *Leontodon saxatilis*, *Carex glauca* és *Halleriana*, *Hordeum leporinum*, *Oxalis corniculata*, *Hippocrepis comosa* stb.

Abbazia virágpompában úszott; e védett helyen teljes virágzásban voltak a Laurus-ok, egyes pálmák, s a pompás kerti virágok. A babérerdő alját sűrűn benőtte a szúrós *Ruscus aculeatus*, a mely mintegy eltorlaszolja a fák közeit. Összejártuk a babérerdőt, s azután mintegy másfélórás gyűjtést tartottunk közvetlen a fürdő fölött emelkedő hegyilejtőkön. Emelkedett helyen vagyunk, a mi meg is látszik a növényzeten, mert még nem fejlett s nem olyan tagozott a növénylepel, mint lentebb a védettebb tengerpartokon. Gyűjtve itt: *Carex digitata*-t, *Luzula Forsteri*-t, *Viola silvatica*-t és *Cardamine hirsuta var. glabrata-t*, sietve hajóra szálltunk, mert már néhány óra mulva indult vonatunk Budapest felé.

Íme az elmondottakból, de még inkább az alábbi elősorolásból észrevehetni, hogy tengerpartunkon és mellékén a kora tavasz még nem igen fakaszt élénk vegetácziót. A vegetáczió teljes kifejlődése e vidéken jóval későbbre, május végére és június havára esik, a midőn a kifejlődésükhöz egyenletesebb és hosszabb időt igénylő kórók és fásnövények is virágoznak. A tavaszelő barátságos és enyhe fuvallatának hatása alatt különösen a hagymás növények, dudvanemű növények és néhány örökzöld növény fejlesztik virágaikat. (*Brassica Rapa*, *Alliaria alliacea*, *Barbarea lyrata*, *Rhagadiolus edulis* stb.) Minthogy kirándulásunk a kora tavaszra esett, ebből a szempontból tehát, adataink ha nem is mind újak, — a kora tavaszi flórát mutatván be — tanulságosak. Excursiónk április közepére, vagyis 12—17-ig terjedő időre esett. Ezen idő alatt bejárt területen gyűjtött növényeink között sok van olyan, a melyeknek ily korai

virításáról szakkönyveinkben feljegyzések nincsenek, illetőleg azok virítási ideje későbbre van téve. Így pl. általában májusra teszik a virítását a *Linaria Cymbalaria*, *Crataegus transalpina*, *Valantia muralis*, *Reseda lutea*, *Argyrolobium Linnaeanum*, *Luzula Forsteri* és stb. növényeknek, a melyeket mi java virágzásban, sőt a *Valantia muralis*-t termésben is találtuk. Még feltünőbbek azok a növények, melyeknek virágzását júniusra teszik mint pl. *Hordeum leporinum*, *Geranium columbinum*, *Mercurialis annua*, *Linaria simplex*.

A gyűjtött növényeink között nem egy ritka, vagy olyan faj is található, a melyek az általunk bejárt területre vonatkozó fontosabb irodalmi közleményekben és munkákban nincsenek felemlítve. Újak Arbe-szigetére a *Vincetoxicum fuscatum*, *Rhamnus Alaternus*, *Asphodelus ramosus*, *Asphodeline lutea*, továbbá a Degen gyűjtötte *Phleum subulatum* és *Campanula istriaca*; Cirkvenica környékéről a *Trifolium subterraneum*; Veglia szigetéről az *Anemone hortensis*; végül pedig hazánk területére nézve két egészen új növényt a *Cytisus spinescens*-t Jablanácról és a *Hesperis glutinosa*-t Cirkvenicából emeljük ki, a melyek eddig hazánkhoz legközelebb Dalmáczia területéről és Isztriából voltak ismeretesek. A magyar-horvát tengerparton való előfordulásukat ezúttal vezetjük be az irodalomba.

A következőkben részletesen soroljuk elő gyűjtéseink eredményét, melynek keretében felvettünk néhány, mások által gyűjtött növényt is. A területünkre nézve érdekességgel bíró eme növények, egyrészt a Magyar Nemzeti Múzeum növénytani osztályának herbáriumában lévő Staub-féle néhány arbei és lussini adatra, másrészt néhány olyan magyar-horvát tengerparti és arbei gyűjtésre vonatkoznak, a melyeket dr. Degen Árpád egyetemi m. tanár úr volt szíves rendelkezésünkre bocsájtani, a miért is fogadja köszönetünket.

Cl. *Filicales.*

Polypodiaceae.

1. *Polypodium serratum* W. Ad rupes portus Castelmuschio insulae Veglia.

2. *Asplenium Trichomanes* L. In rupium fissuris ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

3. *Asplenium Onopteris* L. In sylvis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Ophioglossaceae.

4. *Ophioglossum vulgatum* L. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica.

Cl. *Coniferae.*

Pinaceae.

5. *Juniperus Oxycedrus* L. In valle prope portum Cirkvenica.
6. *Pinus halepensis* Mill. Culta in hortis portus Fiume.

Cl. *Monocotyledoneae.*

Gramineae.

7. *Anthoxanthum odoratum* L. In sylvis ad lacum Jezero insulae Veglia.

8. *Phleum subulatum* Huds. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á de Degen, in herb. Degen).

9. *Alopecurus agrestis* L. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á de Degen, in herb. Degen).

10. *Avena barbata* Brot. In locis graminosis asperis ad pagum Barbato insulae Arbe.

11. *Poa annua* L. var. *picta* G. Beck. Ad vias portus Fiume. — In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

12. *Bromus sterilis* L. Ad muros portus Castelmuschio insulae Veglia.

13. *Hordeum leporinum* Lk. Ad viae margines inter portus Fiume et Abbazia.

Cyperaceae.

14. *Carex distans* L. In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

15. *Carex stricta* Good. In pratis paludosis ad lacum Jezero insulae Veglia.

16. *Carex caryophyllea* Latour. B. II. *mollis* A. et Gr. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

17. *Carex Halleriana* Asso. In locis asperis ad portum Cirkvenica — Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

18. *Carex tomentosa* L. In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

19. *Carex glauca* Murr. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

20. *Carex glauca* Murr. B. *cuspidata* A. et Gr. In partis ad portum Cirkvenica. — In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

21. *Carex glauca* Murr. var. *erythrostachys* Schur. In valle Drvenik Kokan ad portum Cirkvenica.

22. *Carex digitata* L. In laureto supra portum Abbazia.

Juncaceae.

23. *Luzula campestris* (L.) Lam. et DC. (Juncus campestris L.). In pascuis ad portum Cirkvenica.

24. *Luzula Forsteri* (Sm.) DC. (Juncus Forsteri Sm.) In laureto supra portum Abbazia. — In sylvis ad lacum Jezero insulae Veglia.

Liliaceae.

25. *Muscari comosum* (L.) Mill. β *nephrocarpon* Pospichal. In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

26. *Muscari Kerneri* Marches. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis prope portum Cirkvenica. — In pratis prope lacum Jezero insulae Veglia.

27. *Ornithogalum refractum* Kit. In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

28. *Asphodelus ramosus* L. (Asphodelus microcarpus Salzm. et Viv.) In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

29. *Asphodeline lutea* L. Rchb. (Asphodelus luteus L.) In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

30. *Ruscus aculeatus* L. In locis incultis ad portum Cirkvenica. — In laureto supra portum Abbazia.

31. *Asparagus acutifolius* L. In dumetis ad portum Fiume.— In valle ad portum Cirkvenica. — In laureto supra portum Abbazia.

32. *Asparagus maritimus* (L.) Mill. (Asparagus officinalis L. α. maritimus L.) In ruderatis ad portum Cirkvenica.

33. *Smilax aspera* L. In dumetis ad portus Fiume et Cirkvenica.

Iridaceae.

34. *Iris illyrica* Tomm. In pratis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Orchidaceae.

35. *Orchis picta* Lois. In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

Cl. *Dicotyledoneae.*

Subcl. *Archichlamydeae.*

Salicaceae.

36. *Salix purpurea* L. In valle ad portum Cirkvenica.

Betulaceae.

37. *Ostrya carpinifolia* Scop. Prope portum Cirkvenica.

Fagaceae.

38. *Quercus lanuginosa* (Lam.) Thuill. (Quercus robur δ. Qu. robur lanuginosa Lam.) In sylvis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Urticaceae.

39. *Parietaria judaica* L. (*P. ramiflora* Mnch.) In lapidosis ad portum Castelmuschio insulae Veglia. — In litore ad pagum Barbato et in lapidosis ad portum Arbe (leg. Dr. Á de Degen, in herb. Degen) insulae Arbe.

Loranthaceae.

40. *Arceuthobium Oxycedri* (DC.) M. B. (Viscum Oxycedri DC.) Parasiticum in Junipero Oxycedro ad portum Cirkvenica.

Chenopodiaceae.

41. *Salsola Tragus* L. Ip lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

Caryophyllaceae.

42. *Silene venosa* (Gilib.) Aschers. [Cucubalus venosus Gilib. (1781.), Cucubalus Behen L. (1753.), non Silene Behen L.

(1753.), Behen vulgaris Mnch. (1794.), Cucubalus inflatus Salisb. (1796.), Silene Cucubalus Wibel. (1799.), Silene inflata Sm. (1800.), Silene latifolia Rendle et Britten (1907.), non Silene latifolia Poir. Voy. Barb. (1789.)] var. β. *angustifolia* (DC.) Vis. In litore prope pagum Barbato insulae Arbe.

43. *Gypsophila muralis* L. Castelmuschio insulae Veglia.

44. *Stellaria media* (L.) Cyrill. (Alsine media L.) In saxosis portus Castelmuschio insulae Veglia.

45. *Polycarpon tetraphyllum* L. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Deg., in herb Degen).

Ranunculaceae.

46. *Helleborus istriacus* (*Schffn.*) Borb. in Oest. Bot. Zeitschr. 1892. p. 219. (Helleborus odorus Kit. var. b. istriacus Schffn.) In sylvis supra pagum Sillo insulae Veglia.

47. *Anemone hortensis* L. In fruticetis supra pagum Sillo insulae Veglia.

48. *Anemone nemorosa* L. In sylvaticis umbrosis ad lacum Jezero insulae Veglia.

49. *Ranunculus repens* L. In pratis supra pagum Sillo insulae Veglia.

50. *Ranunculus Ficaria* L. In partis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica. — In dumetis supra pagum Sillo insulae Veglia.

51. *Ranunculus velutinus* Ten. In dumetosis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Lauraceae.

52. *Laurus nobilis* L. In laureto supra portum Abbazia.

Papaveraceae.

53. *Fumaria officinalis* L. In ruderatis ad portum Castelmuschio insulae Veglia.

Cruciferae.

54. *Lepidium Draba* L. In ruderatis ad portum Cirkvenica.

55. *Aethionema saxatile* (L.) R. Br. (Thlaspi saxatile L.) In saxosis calcareis ad portum Cirkvenica.

56. *Thlaspi praecox* Wulf. In saxosis calcareis ad portum Cirkvenica.

57. *Alliaria alliacea* (Salisb.) Rendle et Britten [Erysimum alliaceum Salisb. (1796.), Alliaria officinalis Andrz. apud M. Bieb. Flora Taur. Cauc. III. 445. (1819.)] Ad portum Castelmuschio insulae Veglia.

58. *Sisymbrium polyceratium* L. In lapidosis ad portum Arbe (leg. Degen, in herb. Degen).

59. *Sinapis alba* L. In ruderatis prope portum Volosca.

60. *Diplotaxis muralis* (L.) DC. (Sisymbrium murale L.) Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

61. *Brassica Rapa* L. In agris prope portum Castelmuschio insulae Veglia.

62. *Cardamine hirsuta* L. In laureto supra portum Abbazia.

63. *Barbárea lyrata* (Gilib.) Aschers. (Erysimum lyratum Gilib. (1782), Erysimum Barbarea L. (1753), Barbarea vulgaris R. Br. in Hort. Kew. IV. 109. (1812.) In locis cultis ad lacum Jezero insulae Veglia.

64. *Draba verna* L. In locis cultis ad lacum Jezero insulae Veglia.

65. *Peltaria alliacea* L. In valle Drvenik Kokan ad portum Cirkvenica.

66. *Arabis hirsuta* (L.) Scop. var. *glabrata* Döll. In valle Drvenik Kokan ad portum Cirkvenica (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády).

67. *Arabis Turrita* L. Castelmuschio insulae Veglia.

68. *Alyssum sinuatum* L. In saxosis calcareis ad portum Jablanac. — In litore prope pagum Barbato insulae Arbe.

69. *Hesperis glutinosa* Vis. In ruderatis ad portum Cirkvenica. *Planta rarissima litoralis hungarico croatici.*[1]

Rosaceae.

70. *Crataegus transalpina* Kern. in Monatsschrift des Vereins zur Beförderung d. Gartenbaues in kön. Preuss.-Staaten 185. (1875.) α) *dasycarpa* Borbás in Erdészeti Lapok 1097. (1882.) In saxosis apricis ad portum Jablanac. — In dumetis montis Veli vrh adversus portum Jablanac et in litore maris! (1876. 17. VII. leg. Dr. M. Staub. in herb. Mus. Nat. Hung.) insulae Arbe. — In rupestribus circa Chiunschi insulae Ossero! (1876. 26. VII. leg. M. Staub, in herb. Mus. Nat. Hung.)

71. *Potentilla rubens* (Cr.) Zimm. (Fragaria Rubens Cr.) In pratis supra pagum Sillo insulae Veglia.

72. *Prunus Mahaleb* L. In apricis montanis ad portum Cirkvenica.

Leguminosae.

73. *Argyrolobium Linnaeanum* Walp. in Linnaea XIII. 508. (1839.) (Cytisus argenteus L. Spec. Plant. ed 1. II. 740. (1753.). Lotus argenteus Brot. Fl. Lusit. II. 118. (1804.), Cajanus argenteus Spr. Syst. III. 248. (1826.), Lotophyllus argenteus Link Handbuch II. 156. (1831.), Chasmone argentea E. Mey. Comment. I. 74. (1836.

[1] De distributione *Hesperidis glutinosae* in territoriis nostris et vicinis in litteratura botanica hungarica paucissima scripta sunt. Habitat hucusque in Croatia: in litore Segniae [Zengg] Schlosser et Vukatinović Syllabus Florae Croaticae p. 160. (1857.) sub Hesp. laciniata aut. Croat. non All., leg. Rossi! in herb. D-ris Á. de Degen et apud D-rem V. de Borbás Spec. Hesp. Hung. in Magy. Bot. Lap. I. p. 347. (1902.); Carlopago sub *Hesp. laciniata* var. β *hirsuta* Schloss. et Vukot. Fl. Croat. p. 223. (1869.); in Istria: in saxosis praeruptis calcareis insululae Scoglio San-Marco juxta oppidum Portore (Borbás l. c. p. 347. (1902.) et leg. Dr. L. Simonkai annis 1902—1903 4—7. Apr., in litteris ad nos anno 1908.); insula Veglia ad Voss (Borbás l. c.)

in Februario, non 1835.), Genista argentea Noulet Fl. Bass. Sous. Pyr. 146. (1837.), Argyrolobium argenteum Willk. Prodr. Fl. Hisp. III. 464. (1880.), non Eckl. et Zeyk Enum. Plant. Africae Austr. II. 184. (1836.), Teprothamnus argenteus O. K. Rev. Gen. Plant. pars III. 1. 72. (1893.), Argyrolobium argenteum (L.) Willk. in Fritsch Excursionsflora f. Oest. 314. (1897.) In locis saxosis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

74. *Spartium junceum* L. In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

75. *Cytisus spinescens* Sieber. In saxosis apricis arcis Jablanac. (No. 78. leg. Dr. J. B. Kümmerle, in herb. Mus. Nat. Hung.) — In saxosis apricis montis Veli vrh adversus portum Jablanac insulae Arbe.

Planta e litorali hungarico-croatico hucusque in litteratura non cognita.

76. *Cytisus hirsutus* L. In sylvis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

77. *Trifolium scabrum* L. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

78. *Trifolium nigrescens* Viv. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

79. *Trifolium subterraneum* L. In locis graminosis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica (leg. Dr. J. B. Kümmerle, in herb. Mus. Nat. Hung.).

80. *Medicago rigidula* (L.) Desr. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

81. *Lotus corniculatus* L. β. *ciliatus Koch.* In pascuis ad pagum Barbato insulae Arbe.

82. *Lotus corniculatus* L. γ. *hirsutus* Koch. In pascuis ad pagum Barbato insulae Arbe.

83. *Coronilla scorpioides* (L.) *Koch.* (Ornithopus scorpioides L.) In saxosis apricis ad pagum Barbato insulae Arbe.

84. *Coronilla Emerus* L. β. *emeroides* Boiss. et Spr. In sylvis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia. — In dumetis ad portum Cirkvenica. — Ad sepes portus Castelmuschio insulae Veglia.

85. *Hippocrepis comosa* L. In saxosis herbidis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

86. *Vicia hybrida* L. In herbidis ad portum Castelmuschio insulae Veglia.

87. *Lathyrus setifolius* L. In ruderatis ad portum Cirkvenica. — In saxosis apricis ad portum Jablanac.

88. *Orobus versicolor* Gmel. Syst. Veg. II. 1108. (1791.) (Orobus albus L. fil. β. versicolor Led. Fl. Ross. I. 692. (1842.) In pratis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Geraniaceae.

89. *Geranium columbinum* L. In agris ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

90. *Geranium molle* L. In territorio portus Fiume. — In ruderatis ad portum Cirkvenica.

91. *Geranium rotundifolium* L. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia. — In vineis ad portum Castelmuschio insulae Veglia.

92. *Geranium purpureum* Vill. In lapidosis ad portum Cirkvenica. — In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á de Degen, in herb. Degen).

93. *Geranium lucidum* L. In umbrosis saxosis ad portum Castelmuschio insulae Veglia.

Oxalidaceae.

94. *Oxalis corniculata* L. In litore Fiume.

Polygalaceae.

95. *Polygala nicaeensis Risso.* In locis herbidis supra portum Abbazia.

Euphorbiaceae.

96. *Mercurialis annua* L. In saxosis portus Castelmuschio insulae Veglia.

97. *Mercurialis ovata* Sternb. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

98. *Euphorbia epithymoides* L. In ruderatis ad portum Cirkvenica.

99. *Euphorbia verrucosa* L. In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

100. *Euphorbia Wulfenii* Hoppe. In saxosis apricis portus Castelmuschio insulae Veglia. — In asperis maritimis prope pagum Barbato insulae Arbe.

101. *Euphorbia peploides* Gouan. In locis incultis portus Castelmuschio insulae Veglia.

102. *Euphorbia helioscopia* L. In locis cultis portus Castelmuschio insulae Veglia.

Anacardiaceae.

103. *Pistacia Terebinthus* L. In asperis apricis ad portum Cirkvenica. — In collibus apricis ad pagum Barbato insulae Arbe.

104. *Pistacia Lentiscus* L. In collibus apricis ad pagum Barbato insulae Arbe.

Aceraceae.

105. *Acer* ~~*monspessulanum* L.~~ illyricum Tausch. In laureto supra portum Abbazia.

Rhamnaceae.

106. *Rhamnus Alaternus* L. In saxosis apricis montis Veli vrh adversus portum Jablanac insulae Arbe.

Cistaceae.

107. *Helianthemum Chamaecistus* Mill. var. β. *serpyllifolium* (Cr.) Gross. in Englers Regni Veg. Consp. IV. 193. p. 82. (1903.) (H. glabrum (Koch) Fritsch.) Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády).

Violaceae.

108. *Viola adriatica* Freyn. — In sylvis inter portus Fiume et Abbazia.

109. *Viola silvatica* Fr. In laureto supra portus Abbazia.

110. *Viola Riviniana* Rchb. In pratis vallis Drvenik Kokan ad portum Cirkvenica. — In laureto portus Abbazia.

Araliaceae.

111. *Hedera Helix* L. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Umbelliferae.

112. *Tordylium apulum* L. In pascuis siccis ad portum Jablanac.

Subcl. *Metachlamydeae.*

Primulaceae.

113. *Cyclamen repandum* Sibth. In nemoribus ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády). — In fruticetis supra pagum Sillo insulae Veglia. — In nemoribus inter lacum Jezero et portum Castelmuschio insulae Veglia. — In rupestribus graminosis montis Veli vrh adversus portum Jablanac insulae Arbe.

114. *Primula vulgaris* Huds. (Primula veris L. γ. acaulis L., Pr. acaulis (L.) Hill.) In fruticetis supra pagum Sillo insulae Veglia. — In nemoribus inter lacum Jezero et portum Castelmuschio insulae Veglia.

115. *Primula Columnae* Ten. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica.

Oleaceae.

116. *Phillyrea latifolia* L. var. *α. laevis* Vis. In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

Asclepiadaceae.

117. *Vincetoxicum contiguum* Gren. et Godr. In lapidosis vinearum insulae Arbe! (leg. Dr. M. Staub 1876. 18. VII., in herb. Mus. Nat. Hung.)

118. *Vincetoxicum fuscatum* Rchb. In litore prope pagum Barbato insulae Arbe (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády).

Boraginaceae.

119. *Cynoglossum Columnae* Ten. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica.

120. *Symphytum tuberosum* L. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica. — In pratis prope lacum Jezero insulae Veglia.

121. *Lithospermum purpureo-coeruleum* L. In dumetis ad lacum Jezero insulae Veglia.

122. *Onosma Jávorkae* Simk. in Magy. Bot. Lap. V. 382.

(1907.) (Onosma echioides Kern, Jávorka, non L.) In litore ad pagum Barbato insulae Arbe.

Labiatae.

123. *Ajuga reptans* L. In pratis vallis Drvenik Kokan ad ruinas arcis Bodan prope portum Cirkvenica. — In pratis ad lacum Jezero insulae Veglia.

124. *Rosmarinus officinalis* L. In cultis teritorii Fiume.

125. *Lamium maculatum* L. In ruderatis ad portum Cirkvenica. — In umbrosis sylvaticis inter lacum Jezero et portum Castelmuschio insulae Veglia.

126. *Thymus longicaulis* Presl Fl. Sic. XXVII. (1826.). (Th. effusus Host Fl. Austr. II. 137. (1831.), Th. longicaulis Presl α. typicus Pospichal. Fl. Oest. Küst. II. 574. 1899.) Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Solanaceae.

127. *Hyoscyamus albus* L. In saxosis apricis ad portum Jablanac. — Ad muros portus Castelmuschio insulae Veglia.

Scrophulariaceae.

128. *Linaria Cymbalaria* Mill. Ad rupes portus Castelmuschio insulae Veglia.

129. *Linaria simplex* (W.) DC. (Antirrhinum simplex W.) In locis incultis litoris ad vinearum marginem prope pagum Barbato insulae Arbe (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády) — Planta nova insulae Arbe et rarissima Dalmatiae.

130. *Antirrhinum Orontium* L. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

131. *Scrophularia peregrina* L. Ad sepes portus Castelmuschio insulae Veglia.

Globulariaceae.

132. *Globularia Willkommii* Nym. In pratis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Plantaginaceae.

133. *Plantago lanceolata* L. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

Rubiaceae.

134. *Galium Cruciata* (L) Scop. (Valantia Cruciata L.) In dumetis prope lacum Jezero insulae Veglia.

135. *Galium spurium* L. Ad sepes portus Castelmuschio insulae Veglia.

136. *Valantia muralis* L. In saxosis apricis prope pagum Barbato insulae Arbe.

Campanulaceae.

137. *Campanula istriaca* Feer. In muris portus Arbe insulae Arbe (leg. Degen, in herb. Degen).

Compositae.

138. *Helichrysum italicum* (Roth.) Guss. (Gnaphalium italicum (1797.), (Helichrysum angustifolium DC. (1815.) In valle portus Cirkvenica.

139. *Pallenis spinosa* (L.) Cass. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

140. *Senecio vulgaris* L. In territorio portus Fiume.

141. *Centaurea Calcitrapa* L. monstr. *monstrosa* (Fiore pr. p.) Gugler in sched. herbarii Mus. Nat. Hung.) In pratis ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

142. *Rhagadiolus edulis* Gärtn. (Lapsana Rhagadiolus L.) In saxosis calcareis ad portum Cirkvenica. — In saxosis portus Castelmuschio insulae Veglia.

143. *Crepis neglecta* L. Ad viae marginem inter portus Fiume et Volosca.

144. *Crepis setosa* Hall. f. Ad arcem Nehaj prope portum Zengg (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

145. *Crepis bulbosa* (L.) Cass. (Leontodon bulbosum L.) In locis incultis ad pagum Barbato insulae Arbe (leg. E. Gy. Nyárády, in herb. Nyárády).

146. *Urospermum picroides* Desf. In lapidosis ad portum Arbe insulae Arbe (leg. Dr. Á. de Degen, in herb. Degen).

147. *Leontodon saxatilis* Rchb. Ad viae marginem inter portus Fiume et Abbazia.

148. *Taraxacum paludosum* (Scop.) Schlechtr. Prope portus Cirkvenica et Abbazia.

149. *Sonchus tenerrimus* L. In ruderatis portus Castelmuschio insulae Veglia. — In asperis maritimis prope pagum Barbato insulae Arbe.

150. *Reichardia picroides* (L.) Roth. (Scorzonera picroides L. (1753.), Picridium vulgare Desf. (1880.) In litore prope pagum Barbato insulae Arbe.

151. *Hieracium macrodon* (stuposum-silvaticum) N. P. ex Zahn. In lapidosis inter portum Zengg et pagum St. Giorgio (leg. Dr. Á de Degen, in herb. Degen).

*

A közölt dolgozat alapjául szolgáló növényanyagot nehány példány kivételével szerzők külön-külön példányokban gyűjtötték, határozták, és állították enumeráczióba. A két enumeráczíót összevetvén, Kümmerle J. B. véglegesen elkészítette e latinnyelvű szöveget, mely elé a bevezetőt szerzőtársa írta.

(A szakosztálynak 1897 decz. 11-én tartott üléséből.)

———

J. B. Kümmerle et E. Gy. Nyárády: Additamenta ad Floram Litoralis Hungarico-Croatici, Dalmatici et Istriaci.[1]

(Ung. Originaltext mit lateinischer Enumeration p. 54—66.)

Die Verfasser unternahmen Mitte April 1906 einen Ausflug nach Cirkvenica, sammelten im Tale des Drvenik-Vokan-Baches und gegen Marusici zu, begaben sich dann nach Jablanac und von hier auf die Südspitze der Insel Arbe, kehrten wieder nach Cirkvenica zurück, um sich auf die Insel Veglia zu begeben, besuchten Castelmuschio, Jezero, um schliesslich noch die Gegend zwischen Fiume und Abbazia zu durchforschen. Als Ergebnis des Ausfluges bieten die Verfasser eine pflanzen-geographisch interessante Beschreibung der Frühjahrsflora des durchstreiften Gebietes und eine Enumeration der gesammelten Pflanzen mit genauen Standortsangaben; in der Enumeration werden auch einige Pflanzen des Herbariums des Ungarischen Nationalmuseums und A. v. Degens erwähnt.

[1] Vorgelegt von J. B. Kümmerle in der Sitzung am 11. Dez. 1907.

